

KUOPIO

Nilsin yhtenäiskoulu,

Syvärintie 47- 48, 73300 Nilsin

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kiusaaminen

Kiusaaminen voi olla esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista ja pilkkaamista, yksin jättämistä, ilkeitä puheita takanapäin tai mitä tahansa sellaista toimintaa, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista. Se merkitsee usein myös uhrin eristämistä luokan, ryhmän tai virtuaaliryhmän sosiaalisesta kanssakäymisestä. Kiusaamistilanne ei ole koskaan tasa-arvoisten ja yhtä voimakkaiden nahistelua, vaan kiusattu on alakynnessä ja puolustuskyvytön suhteessa kiusajaan.

Kiusaaminen voidaan ymmärtää monella tavalla ja ilmiöstä on olemassa erilaisia määritelmiä. Yleisesti koulukiusaamisella tarkoitetaan sitä, että joku oppilas joutuu yhden tai useamman muun oppilaan toistuvan loukkaamisen, vahingoittamisen ja/tai syrjimyksen kohteeksi pystymättä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun.

Riidat ja erimielisyydet eroavat kiusaamisesta siinä, että ne ovat usein hetkellisiä, eikä niiden kohteeksi joudu jatkuvasti yksi ja sama oppilas.

Koulussa kiusaamisen määritelmää tarvitaan siksi, että kiusaamiseen voidaan puuttua systemaattisesti riittävän varhain.

Kiusaamisen määritelmästä olisi hyvä käydä keskustelua myös oppilaiden ja vanhempien kanssa. Huomiota tulisi erityisesti kiinnittää oppilaiden ja aikuisten erilaisiin käsityksiin siitä, mitä he pitävät kiusaamisena ja mitä eivät. Opettajilla, oppilailla ja vanhemmillä voi olla erilaiset määritelmät kiusaamisesta, mikä vaikuttaa heidän suhtautumiseensa kiusaamistilanteessa.

Nettikiusaaminen

Netti on paikka jossa voi myös kiusata ja tulla kiusatuksi aivan kuten koulussakin. Koulukiusaamisen siirtyminen nettiin ja sosiaaliseen mediaan on ikävää myös sen vuoksi, että lapsi tai nuori ei pääse karkuun kiusaamista edes kotona ja vapaa-ajallaan.

Nettikiusaaminen voi olla mm.

- Pilkkaavat tai uhkaavat viestit
- Juorujen tai henkilökohtaisten tietojen levittäminen
- Valokuvien manipulointi ja levittäminen
- Toisen nimellä esiintyminen
- Sulkeminen ryhmän tai keskustelun ulkopuolelle
- Salasanoiden huijaaminen

Kiusaaminen jaetaan tutkimuskirjallisuudessa useimmiten suoraan ja epäsuoraan kiusaamiseen. **Suoralla kiusaamisella** tarkoitetaan uhrin fyysistä ja verbaalista satuttamista. Fyysinen satuttaminen voi olla esimerkiksi lyömistä, tönimistä tai potkimista. Fyysisenä kiusaamisena pidetään myös uhrin omaisuuden tai esimerkiksi koulutöiden varastamista tai tuhoamista.

Verbaalinen satuttaminen puolestaan ilmenee muun muassa loukkaavana nimittelynä, uhkailuna, pakottamisena ja kiristämisenä sekä kiusatun olemuksen, ulkonäön tai käyttäytymisen pilkkaamisena ja kiusatun naurunalaiseksi tekemisenä.

Epäsuoralla kiusaamisella tarkoitetaan kohteen satuttamista kiertoteitse vahingoittamalla hänen vuorovaikutussuhteitaan tai sulkemalla hänet pois joukosta. Epäsuora kiusaaminen voi olla esimerkiksi uhrin arvostelemista hänen selkensä takana tai vahingollisten juurujen ja perättömien juttujen levittämistä.

Epäsuora kiusaamisen on usein hyvin hienovaraista ja vaikeasti havaittavaa. Tällaisia kiusaamisen muotoja ovat muun muassa vihjaileminen, monimerkitykselliset viestit, joiden todellinen tarkoitus aukeaa vain tietyille oppilasryhmälle, sekä vuorovaikutusnormien rikkominen, kuten tervehtimättä tai vastaamatta jättäminen.

Ennaltaehkäisy

Kiusaamisen ennaltaehkäisyyn koulullamme on KiVa-ohjelma, jossa KiVa-tunnit toimivat ennaltaehkäisevästi. Omat KiVa-tiimit ovat toimielimiä, jotka auttavat, selvittävät ja seuraavat jo tapahtuneita kiusaamistapauksia. Tiimi tekee yhteistyötä asianosaisten oppilaiden huoltajien kanssa. Alakoulussa kummioppilastoiminnalla pyritään myös tukemaan eri-ikäisten oppilaiden ystävystymistä. Yläkoulun tukioppilastoiminta pyrkii myös vaikuttamaan kiusaamiseen ennaltaehkäisevästi, esimerkiksi vertaistuellla.

Koulun järjestyssäännöt on laadittu siten, että lisäävät turvallisuutta välitunneilla. Välitunneilla on tarpeeksi aikuisia valvomassa oppilaiden välituntia.

Havaitseminen

Vaikka oppilaat eivät useinkaan kerro kiusaamisesta luokassa, opettaja voi pyrkiä ottamaan selvää luokan tilanteesta seuraamalla erityisen tarkasti, mitä oppilaiden välillä tapahtuu välitunneilla, koulun käytävillä tai oppituntien alussa ja niiden aikana. Jätetäänkö joku oppilas jatkuvasti valitsematta ryhmiin? Nauretaanko jonkun vastauksille toistuvasti? Viettäkö joku oppilas välituntinsa aina tai lähes aina yksin?

Usein opettajaa herkemmin kiusaamisen huomaavat luokkatoverit. Koulumme koulutetut tukioppilaat puuttuvat omien voimavarojensa puitteissa havaitsemaansa kiusaamiseen antamalla tukea kiusatulle ja kertovat asiasta koulun aikuiselle.

Koulukiusaaminen voi jatkua myös vapaa-ajalla netissä tapahtuvana kiusaamisena.

Mitä tehdä, jos lapsi tai nuori kertoo kiusaamisesta?

- Tue häntä, älä syyllistä netinkäytöstä vaan kiitä, että hän kertoi asiasta sinulle.
- Kiusaamisviesteihin ei yleensä kannata vastata.
- Viesti kannattaa tallentaa mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten.
- Pohdi lapsen tai nuoren kanssa, miten vastaavia tilanteita voitaisiin välttää jatkossa.
- Jos kiusaaja ja kiusattu tuntevat toisensa, on hyvä tiedostaa, että usein löytyy myös aikuinen, joka tuntee heidät molemmat (kerhonohjaaja, opettaja, valmentaja jne.)
- Jos nettikiusaaja on samassa koulussa, kannattaa olla yhteydessä kouluun.
- Jos toiminta on palvelun sääntöjen vastaista, ota yhteys ylläpitoon.
- Jos toiminta on laitonta, ota yhteys poliisiin.
- Ruutukaappaus on keino tallentaa mitä kuvaruudulla näkyy. Paina näppäimiä Ctrl ja Print screen (print scrn), sen jälkeen voit avata tyhjän paperin wordista ja käyttää liitä toimintoa, Ctrl ja V (paste). Netinäkymän voi sitten tallentaa koneelle word -

tiedostona. Tämä on perusasia, joka kannattaa opettaa lapselle tai nuorelle netinkäyttäjälle.

Jos kiusaamista tapahtuu koulumatkalla, asiasta ilmoitetaan molempien osapuolien huoltajille.

Väkivaltainen käyttäytyminen

Väkivaltaa pyritään ennaltaehkäisemään järjestyssäännöillä, henkilökunnan kouluttamisella, riittävällä välituntivalvonnalla ja koulukyyditystä odottavien oppilaiden valvomisella. Tätä edesauttaa myös oppilaiden osallistaminen oppilaskunta-, kummioppilas- ja tukioppilastoiminnassa. Koulunkäynninohjaajien työpanoksen kohdentaminen oikein toimii myös väkivaltaa ennaltaehkäisevästi.

Tilanteissa, joissa oppilas uhkaa väkivallalla tai käyttäytyy väkivaltaisesti toimitaan koulun kriisisuunnitelman mukaisesti.

Uhkaustilanteessa koulun johto yhteistyössä kriisityöryhmän/oppilashuoltohenkilöstön ja poliisin kanssa päättää siitä, miten koulun henkilökuntaa, oppilaita ja vanhempia informoidaan tapahtuneesta. Uhkaustilanne on käytävä mahdollisimman nopeasti koulun henkilökunnan ja oppilaiden kanssa yhdessä lävitse koulun parhaaksi katsomalla tavalla.

Häirintä

Jokaisella oppilaalla on oikeus opiskella koulussa ja jokaisen oppilaan velvollisuutena on antaa luokassa työrauha. Jos oppilas häiritsee työrauhaa luokassa, opettaja puuttuu asiaan. Jos työrauhahäiritseminen jatkuu, pidetään oppilaalle kasvatustilaisuus. Myös koulun rangaistuskeinot ovat käytössä. Huoltajaan otetaan yhteyttä, kun häirintä on jatkuvaa.

Häirinnän ennaltaehkäisemiseksi kännykän käyttäminen koulupäivän aikana on pyritty minimoimaan muuhun kuin opiskelukäyttöön.

Näistä toiminnoista kerrotaan huoltajille vanhempainilloissa ja tiedotteissa. Ryhmille tiedottaminen tapahtuu luokanohjaajan/luokanopettajan kautta, sekä yleisillä kuulutuksilla koulupäivän aikana. Yksilötasolla asioita käsitellään oppilaan ja henkilökunnan edustajan välisissä keskusteluissa.

Seksuaalinen häirintä

Seksuaalinen häirintä on ei-toivottua käytöstä, jolla loukataan toisen koskemattomuutta. Seksuaalisella häirinnällä luodaan usein uhkaava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Seksuaalisella häirinnällä on yhtymäkohtia kiusaamiseen, mutta häirinnän ei tarvitse olla ilkeämielistä. Sukupuolinen huomio muuttuu häirinnäksi silloin, kun sitä jatketaan, vaikka huomion kohde ilmaisisi sen olevan epämiellyttävää. Vakavimmillaan häirintä voi muuttua seksuaaliseksi väkivallaksi ja rikokseksi.

Seksuaalinen häirintä voi olla esim.

- vihjailevat eleet tai ilmeitä
- härskejä puheita, nimittelyä, kaksimielisiä vitsejä
- vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevia huomautuksia tai kysymyksiä
- pornoaineiston esille asettamista, seksuaalisesti värittyneitä viestejä tai soittoja
- fyysinen koskettelu, seksuaalisväritteiset ehdotukset tai vaatimukset
- seksuaalista väkivaltaa, esimerkiksi raiskaus tai sen yritys.

Henkilökunnan velvollisuus on puuttua väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteisiin välittömästi, sekä ilmoittaa tilanteeseen osallistuneiden oppilaiden huoltajille tapahtuneesta ja tarvittaessa olla välittömästi yhteydessä oppilashuoltohenkilöstöön.

(Päivitetty 19.5.2016)